

V Praze dne 4. července 2013  
Č.j.: 705/13

## **Stanovisko komise pro hodnocení dopadů regulace**

k návrhu  
**věcného záměru zákona o zajištění právní pomoci**

---

### **I. Úvod**

Návrh věcného záměru zákona o zajištění právní pomoci (dále jen "**Návrh VZZ**") navrhuje vytvořit samostatnou úpravu poskytování právní pomoci, tedy právního poradenství (základní právní pomoc) a právního zastupování (rozšířená právní pomoc), potřebným osobám na náklady státu, a to sjednocením úpravy, která se dnes nachází v jednotlivých procesních předpisech (občanský soudní řád, správní řád, soudní řád správní) a v zákoně o advokacii. Právní pomoc obviněným v trestních řízeních (ustanovení obhájce *ex offio*) není předmětem Návrhu VZZ.

Dle Návrhu VZZ má vzniknout nový systém poskytování právní pomoci, a to prostřednictvím advokátů, osob vykonávajících specializované právní poradenství (daňoví poradci, patentoví zástupci), právnických osob se statusem veřejné prospěšnosti a vysokých škol. Poskytovatelé právní pomoci mají být zapsáni do rejstříku vedeného ministerstvem spravedlnosti, o přiznání právní pomoci bude rozhodovat (a) v případě právního poradenství příslušný poskytovatel, který bude vybrán ministerstvem pro příslušný kraj na základě výběrového řízení o veřejné zakázce, a (b) v případě právního zastupování příslušný orgán, před nímž se řízení vede.

Součástí Návrhu VZZ je "*Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad*" (dále jen "**Zpráva RIA**").

### **II. Připomínky a návrhy změn**

Zpráva RIA identifikuje jako problém, který má Návrh VZZ řešit, skutečnost, že současná právní úprava je "*roztříštěná, ne vždy jednotná a ve svých důsledcích poskytuje orgánům, které mají rozhodovat ... neúměrně široké uvážení*" (str. 18) a dále neexistence volby poskytovatele, malá informovanost občanů a nedostatek řízení systému (str. 24). Zpráva RIA však již blíže nespecifikuje, co tyto problémy pro společnost znamenají a proč je nutné je řešit. Zpráva RIA taktéž nijak nevysvětluje, proč se navrhovaná úprava nemá týkat trestního řízení, kde je poskytování právní

pomoci podstatně významnější (cca 537 mil Kč v roce 2009), než v civilních věcech, kterých se nová úprava týkat má (cca 161 mil Kč v roce 2009, str. 35). Konečně, Zpráva RIA poskytuje pouze velice útržkovitý obraz o fungování poskytování právní pomoci v dotčené oblasti, tj. v civilních věcech, když na konci Zprávy RIA obsahuje několik zajímavých statistických údajů (bez jasného rozlišení na trestní a civilní věci), informaci o existujících poradnách odborových organizací, apod., avšak bez hlubší analýzy anebo vyvození závěrů z nich. Definici problému ani popis stávající situace v dotčené oblasti ve Zprávě RIA tak nelze akceptovat.

Zpráva RIA definuje řadu variant řešení v jednotlivých věcných otázkách, což je velice pozitivní a správný přístup. Nicméně hodnocení jednotlivých variant není vždy dostatečné, když např. u otázky 2 se vhodnost varianty posoudila čistě podle počtu konzultujících subjektů, které se pro vybranou variantu vyjádřili. U otázky 3, tj. rozsahu poskytované právní pomoci, která má zcela jasně velký dopad jak na nákladnost systému pro státní rozpočet, tak na jeho přínos pro jeho beneficiary i pro poskytovatele, chybí jakékoliv srovnání ekonomických dopadů jednotlivých variant, jakož i věcné odůvodnění výběru varianty 3c. U některých otázek (např. č. 4) pak není zřejmé, ke které se předkladatel přiklonil (což by Zprávu RIA zpřehlednilo, ideálně i s odkazem na příslušnou část Návrhu VZZ). Podobně, např. u otázky č. 5 (určení orgánu, který bude o přiznání právní pomoci rozhodovat) chybí vyčíslení úspor z titulu odejmutí rozhodování o přiznání právní pomoci České advokátní komoře (a zda tyto lze nějak využít).

U stěžejní otázky, č. 8, tedy financování právní pomoci, chybí bližší popis toho, jakým způsobem předkladatel hodlá zajistit poskytování právní pomoci v základní úrovni (právní poradenství) v rámci veřejné zakázky, tj. jaké tato bude zhruba mít parametry, jako část poptávky po právní pomoci může realisticky pokrýt a jakým způsobem bude strukturována, aby zajistila férovost systému. Obdobně chybí přehledné vyčíslení celkových nákladů očekávaných ze strany předkladatele, dopadu na poskytovatele právní pomoci a též na její příjemce.

Zpráva RIA popisuje provedené konzultace, které se jeví být dostatečné. Nelze nicméně akceptovat informaci o tom, že následné hodnocení dopadů regulace bude provedeno v závislosti na stavu finančních toků – je nutné stanovit přesný postup přezkumu, který, s ohledem na rozpočtovou náročnost, může být i relativně rychlý.

### **III. Závěr**

Komise pro hodnocení dopadů regulace doporučuje předkladateli, aby Zprávu RIA dopracoval podle výhrad uvedených v části II výše.

Vypracoval: Mgr. Juraj Alexander, LL.M.

**Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc., v.r.**  
předseda komise